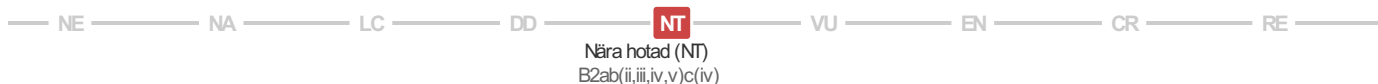


Crassula aquatica

Fyrling



Klass: Magnoliopsida (tvåhjärtbladiga blomväxter), **Ordning:** Saxifragales (stenbräckeordningen), **Familj:** Crassulaceae (fetbladsväxter), **Släkte:** *Crassula* (krassulor), **Art:** *Crassula aquatica* - fyrling (L.) Schönland
Synonymer: *Bulliarda aquatica*, *Tillaea aquatica* L.

Kännetecken

Fyrling är en ettårig mycket oansenlig strand- eller vattenlevande ört. Växten blir inte större än några centimeter och växer krypande i dyn. De smala och motsatta bladen är vid närmare granskning köttigt uppsvållda, likt andra fetbladsväxter. I bladvecken bildas små enkla blommor med fyra kronblad, fyra ståndare och därefter en fyrtalig frukt. Växten blir ofta rödaktig. Fyrlingen förväxlas lättast med länkar (*Callitriche*) och slamkrypor (*Elatine*) som har samma format och ofta växer tillsammans med fyrlingen.

Utbredning och status

Fyrlingen förekommer i stora delar av Syd- och Mellansverige samt längs Norrlandskusten ända upp till Bottenviken. Den saknas på Öland och Gotland. Koncentrationer finns längs Västkusten, Vänern, Dalälven och mellersta Norrlands kusten. Den har dock gått starkt tillbaka. I Skåne, Blekinge, Dalsland, Östergötland, Västmanland och Södermanland finns idag 1–2 kända lokaler/landskap. En stark tillbakagång har skett på många andra håll t ex i Gästrikland där högst 4 av 26 gamla lokaler återstår. Längs Bohus- och Hallandskusten samt vid Västerbottens och Norrbottens kust finns dock fortfarande många lokaler kvar. Fyrling finns sällsynt också i våra nordiska grannländer. Spridda förekomster finns också i Nordeuropa söder om den Skandinaviska halvön. Världsutbredningen är disjunkt med förekomster i Japan, samt i östra och västra Nordamerika söderut till Mexico.

Ekologi

På västkusten är den vanligaste biotopen hällkar och strandgölar som helt eller delvis torkar ut på sommaren. Den växlar starkt i antal på dessa lokaler och kan vara till synes försvunnen under torrår. Den växer också på blottade ofta leriga finsedimentstränder vid större sjöar, vattendrag och grunda havsvikar - gärna i anslutning till flodmynningar. Den ingår, tillsammans med andra småvuxna vattenväxter som sylört, ävjepilört, nålsäv och strandranunkel, i den sk ävjobroddsvegetationen. På dessa lokaler är arten beroende av bete, stora naturliga vattenståndsväxlingar med regelbundet sommarlågvattnet eller stark på- och omlagring av finsediment.

Hot

Arten är konkurrenssvag och på sötvattensstrandängar klarar den sig inte utan hårt bete och kreaturstramp. Vattenreglering, övergödning och upphörande bete är de främsta hoten mot arten.

Åtgärder

Outbyggda vattendragssträckor där arten förekommer bör skyddas genom reservatsbildning. På lokaler där bete är en förutsättning för artens överlevnad är det nödvändigt att skyddet kombineras med avtal och stöd till brukaren så att en kontinuerlig hävd garanteras.

Övrigt

Utländska namn – DK: Korsarve, NO: Firling, FI: Paunikko, GB: Pygmyweed.

Litteratur

- Bertilsson, A. m fl 2002. *Västergötlands flora*. Lund.
- Bratt, L. m fl (red.) 1993. *Hotade och sällsynta växter i Dalarna*. Dalarnas Botaniska Sällskap.
- Danielsson, P. (red.) 2003. De rödlistade floraväktararterna med lokalförteckning. *Värmlandsfloran* 18 (1).
- Georgson, K. m. fl. 1997. *Hallands flora*. Lund.
- Hoff, M. 1943. Crassulaceernes og saxifragaceernes Udbredelse i Danmark. *Bot Tidsskr.* 47: 95–121.
- Olsson, K.-A. 2004. Floraväktarrapport 2004. *Bot. Not.* 137 (3): 1–36.
- Preston, C. D. & Croft, J. M. 1997. *Aquatic plants in Britain and Ireland*.

Författare

Peter Ståhl 2001. © ArtDatabanken, SLU 2007.